

Romantický štúrovec Adrián Čapo z II. B

január 2017

Zaujímavou črtou Adriánovej osobnosti, ktorý na našej škole študuje odbor škola podnikania, je jeho proslovanské a proslovenské čítanie, ktoré sa u neho vyvinulo už v mladom veku. Všetko sa začalo zanietým čítaním kníh od prvého ročníka základnej školy, čo vypestovalo jeho bohatú slovnú zásobu a neskoršiu zručnosť v písaní. Objavil ju v sebe v 7. ročníku pri písaní povinnej školskej úvahy. Odvtedy ich napísal už vyše sedemdesiat. Jeho spisovateľské ambície sa ešte väčšmi prejavili v 9. ročníku, kedy pocítil nutkanie začať písať svoju prvú knihu. V rámci práce v žiackej školskej rade na našej škole v sebe navyše objavil i „štúrovské“ vodcovské a organizačné schopnosti nádejného angažovaného verejného dejateľa, ktorým by sa v budúcnosti i rád stal.

Adrián v internátnej škole pre hluchoslepé deti v Červenici

Príhovor za Žiacku školskú radu na Slávnostnej akadémii 2016

Adrián, je proslovanské a proslovenské štúrovské čítanie hlavnou charakteristickou črtou tvojej osobnosti?

Áno, jednou z najhlavnejších, pretože mám rád slovanský národ.

Ako si k slovanskému čítaniu dospel?

Na základnej škole sme sa učili o štúrovcoch, ako veľmi sa bili za náš národ, prišlo mi to také hrdinské. Keď učiteľka slovenského jazyka videla, že ma táto oblasť zaujíma a mám dobré výsledky, odporučila mi ísť na literárnu školu, na Prvé slovenské literárne gymnázium v Revúcej. Pre nedostatok detí sa však neotvoril prvý ročník, čo ma veľmi mrzelo.

Pamätáš si na konkrétnejši moment, kedy ťa v tomto tvojom smerovaní po prvý raz niečo najviac oslovilo?

Bolo to asi v 8. ročníku, báseň Mor ho, a potom určité udalosti z histórie, boli sme stále utláčani, a mne sa to veľmi nepáčilo, pretože my ako Slovania sme nikomu neublížili a nevedli sme vojny. Zbrane sme dvíhali len pri obrane svojho územia.

Spomínaš si na významnú udalosť z tvojho detstva, na člena rodiny či na niekoho z okolia, ktorí na teba mali vplyv?

Lásku ku knihám mám od mamky, ona tiež rada číta. Videl som ju veľa čítať a tak som si sám sadol ku knihám. Som skôr taký samotár. Učiteľka slovenčiny na základnej škole na Bajkalskej ulici, Mgr. Elena Kivaderová, bola najpodstatnejšou hybnou silou pre môj ďalší vývoj. V 8. ročníku sme preberali históriu slovanstva, prvé poznanie mi teda sprostredkovala ona. V 8. aj v 9. ročníku organizovala tzv. Literárny večer, kde som mal prvú možnosť prezentovať svoju tvorbu aj iným.

Takže všetko sa začalo záľubou v čítaní, povedz nám o svojom čítaní niečo viac.

Áno, keď som bol malý, prečítal som veľmi veľa kníh. Odtiaľ mám asi aj slovnú zásobu, ktorú používam pri písaní. Na základnej škole v prvom ročníku som začal čítaním Harryho Pottera, Narnie, zaujal ma brazílsky spisovateľ Paulo Coelho, ktorý píše úvahy. Potom som prešiel na historické knihy, dá sa povedať na vojenskú históriu. Posledný rok sa venujem knihám, ktoré mapujú politickú a sociálnu situáciu od roku 1923 až dodnes. Začínajúc od extrémistickej vlny, ktorá sa prehnala Európou začiatkom 20. storočia, cez 2. svetovú vojnu, studenú vojnu, až po konflikty v Afganistane, Iráne, Iraku, Pakistane a Sýrii. Takisto mám rozčítané biografie ľudí a politikov, ktorí v tomto období hýbali dejinami.

Priblíž nám svoje začiatky v písaní.

Asi v 7. ročníku sme mali zadanie napísať úvahu. Tému úvahy si už nepamätám, skôr ma zaujalo jej samotné tvorenie. Odvtedy som ich napísal možno vyše sedemdesiat. Väčšinou sa ich tematika točí okolo slovanstva a pocitov, ktoré človek zažíva, respektíve ktoré pozoruje okolo seba. Niektoré mám doma, niektoré vznikli tak, že ma kamarát poprosil, aby som mu napísal úvahu. Písal som knihu, v ktorej sa človek stretáva s bežnými problémami života a uvažuje ako ich prekonať, ako ich vnímať a podobne. Teraz sa jej však veľmi nevenujem, píšem skôr úvahy. Začal som ju písať v 9. ročníku. Je to už tretí rok. Nepíšem ju stále. Leží na policičke, mám napísaných asi 20 strán. Určite sa k nej chcem v budúcnosti vrátiť a určite by som rád svoju knihu aj vydal.

Ako sa tvoje slovanské cítenie prejavuje v každodennom živote?

Všímam si ľudí okolo seba, nakoľko sa cítia byť Slovanmi. A nepáči sa mi, že my, ako Slovania, nasledujeme skôr americké vzory, nikoho sa tým však nechcem dotknúť. Mám priateľov, ktorých tiež zaujímajú podobné témy. Väčšinou trávim čas s nimi, pretože sa s nimi o týchto témach viem porozprávať. Nie s každým sa dá o týchto veciach porozprávať. Takých ľudí je málo. Na základnej škole som mal kamaráta, tiež ho zaujímala história a budúcnosť Slovanov.

Ako si predstavuješ svoju budúcnosť?

Našiel som sa tu, v žiackej školskej rade, a objavil som v sebe ďalšie možnosti a záujmy. Veľmi by ma bavilo pôsobiť ako redaktor, autor článkov, organizačný, kultúrny pracovník, usporiadateľ kultúrnych akcií. Bolo by fajn, keby som mal nejaký tím, rozdelili by sme si úlohy a pracovali na nich. V budúcnosti by som sa rád dostal do politiky, ale to je veľmi dlhá a nie ľahká cesta. Ak v dnešnej spoločnosti niekto obhajuje záujmy slovanstva, onálepkujú ho ako extrémistu. Ja som však len hrdý na našu históriu, našich hrdinov, našu krajinu, našu kultúru a tradície a rád by som tieto hodnoty bránil.

Poteším ťa, ľudí ako ty je na Slovensku určite veľa a ich práca nemá s extrémizmom nič spoločné. Napríklad len nedávno sa na Prešovskej univerzite uskutočnila prednáška o vydani pripravovaného súborného diela Jána Levoslava Bellu, ktorý bol slovenským skladateľom, organistom, dirigentom a pedagógom z prelomu 19. a 20. storočia. Jeho tvorba predstavuje jeden z mnohých prejavov vyspelého romantizmu i jeden zo základných pilierov slovenskej hudobnej kultúry. Prednášateľom bola PhDr. Jana Lengová, CSc., samostatný vedecký pracovník Ústavu hudobnej vedy SAV v Bratislave. Organizovala ju Katedra Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Prešovskej univerzity v Prešove. Stretával sa so svojimi hudobnými súčasníkmi svetového formátu a bol nimi i oceňovaný. V rámci súborného diela sa chystajú vydať jeho tvorbu komornú, orchestrálnu, vokálnu, svetskú vokálnoorchestrálnu, duchovnú katolícku, duchovnú protestantskú, jeho opery, jeho básne a spisy, jeho korešpondenciu i tematický katalóg jeho diela. Na stránkach Slovenskej akadémie vied v Bratislave alebo Prešovskej univerzity by si iste našiel mnohé podobné aktivity, ktoré by ťa mohli zaujať, inšpirovať, povzbudiť. A našiel by si si tam aj mnoho partnerov na rozhovor o slovanstve a jeho významných osobnostiach.

Som rád, že sa takéto podujatia organizujú.

Na našej škole pracuješ ako predseda žiackej školskej rady. Na záver nám ešte prosím porozprávaj niečo podrobnejšie o tvojej práci v nej.

Na začiatku roka nám pani triedna učiteľka Onderková vysvetlila, čo je to žiacka rada. Predtým som nevedel, čo to je. Dostal som v triede najviac hlasov a začal som v nej pracovať. V prvom ročníku som začal pomáhať pani učiteľke Černajovej. Videl som, že na tejto škole žiacka rada naozaj pracuje. Zorganizovali sme skoro každú akciu na škole, tie ktoré sa každoročne tradične opakujú, aj akcie jednorazové. Minulý rok sme navštívili slabozraké deti v Levoči a tento rok sme boli v internátnej škole pre hluchoslepé deti v Červenici, na deň, kedy máme urobiť dobrý skutok. S pani učiteľkou Černajovou viem aj stretnutia. Jeden víkend sme boli ešte s dvomi žiačkami na konferencii o žiackych radách v Kľačane pri Prievidzi. To, čo som sa tam dozvedel sa snažím prenášať aj do práce našej žiackej rady. Napríklad jeden chlapec tam mal prednášku o tom, ako ľudí veľmi ovplyvňujú médiá. Stačí im pustiť dve, tri reklamy a dá sa povedať, že ich máte v hrsti. Až ma vystrašilo ako ľahko sme ovplyvniteľní. Myslím si, že je tu veľa negatívnych javov súčasnej konzumnej spoločnosti, veľa z nich preberáme zo západu. Určite by som si ja individuálne chcel na to dávať pozor a pomáhať v tom aj ostatným, aby sme nešli za každým falošným ideálom. Na konferencii sme mali aj valné zhromaždenia, všimol som si ako pracuje predsedníctvo, ako spolupracujú medzi sebou, aké majú prejavy. Myslím si, že

odkedy pracujem v žiackej rade som komunikatívnejší, viem lepšie vyjadriť svoje myšlienky. Zaujala ma tam kultúra prejavu, spôsob organizácie, tí ľudia sa vôbec nebáli vystupovať. Do našej rady by som chcel preniesť profesionálnejšiu úroveň a organizáciu, aby to žiakov zaujímalo, aby k tomu nezačali mať laxný prístup. Tam som videl, že si každý svoju prácu robí rád, v dobrej atmosfére. Žiacka rada ma naučila veľmi veľa a som rád, že som jej súčasťou.

Adrián, ďakujem ti za rozhovor, prajem ti, aby sa ti v živote podarilo naplniť svoje sny a odovzdávam ti štafetu pri hľadaní ďalších zaujímavých osobností na našej škole, ktoré ťa oslovili. O kom by si do tejto rubriky Osobnosti medzi nami rád napísal? To sa dozvieme už čoskoro.

Spracovala Mgr. Natália Prostreďná

Tvorba Adriána Čapa:

Môj sen

Úvaha bez názvu

Som väzeň v koncentračnom tábore

Hlavné myšlienky z úvah

Úspech

O životných prehrách a výhrach

Pravda a lož ako hodnoty alebo pseudohodnota života

Bez názvu

Adrián Čapo ako 14-ročný: Pán Hewson

Detektívka

Strašidelný príbeh

Jediné mihnutie

Báseň, ktorá Adriána ovplyvnila – Samo Chalúpka: Mor ho!

Adrián Čapo: Môj sen

Niekedy sa pýtam, čo je to vlastne sen? Nereálna predstava o niečom splnenom? Kvapka nádeje v tejto chorej dobe? Alebo utláčaná myšlienka v hlave každého človeka?

Každý človek na tomto svete by na tieto otázky odpovedal inak, ale v každej by bola štipka pravdy.

Podľa môjho názoru to je stav, keď sa človek oslobodí od zloby a okolitého sveta a sníva o tom, po čom túži. Určite to nie je nereálna predstava, ba naopak, je reálna až príliš, pretože ako povedal Clement Stone: „Čo si ľudská myseľ dokáže predstaviť, to môže aj dosiahnuť.“ S plnou platnosťou je to už spomínaná kvapka nádeje v tejto dobe, ale bohužiaľ musím priznať, že v drvivej väčšine je zatláčaná istými vplyvmi negatív z hláv automatov. K tomuto už len dodám: choď za svojim snom, pomôžeš sebe a možno aj ostatným. A považujem za povinnosť pridať slová Tomáša Garrigua Masaryka: „Človek veľa vydrží, pokiaľ má cieľ.“ – sen.

Je logické, že každý má svoj iný a pre jedinca špecifický sen. Tak ako dieťa sníva o tom, že bude hasičom a starec o malom domčeku na osamelom ostrove. Týmto by som ukončil objektívne uvažovanie a sústredil sa na seba.

Mojím snom je rozdávať okolo seba nádej a pozitívnu energiu.

Mojím snom je vidieť ľudí šťastných a spokojných.

Mojím snom je, aby sa ľudia prestali ponižovať a osočovať.

Mojím snom je, aby táto doba plná konzumu, a hlavne zbytočného krviprelievania, skončila.

Mojím snom je, aby nastala doba plná lásky, mieru, zjednotenia, pochopenia a vzájomného rešpektu.

Mojím snom je vidieť mladých ako nepozerajú každú voľnú chvíľu do elektronických zariadení, ale ako si hľadajú do očí a zhovárajú sa o svojich poznatkoch a skúsenostiach.

Mojím snom je, aby sa spoločnosť poučila z pochmúrnej „barokovej“ minulosti a nevkročila do tej istej rieky dvakrát, inak sa utopí.

Mojím snom je, aby sme si z minulosti zobrali len to dobré a poučili sa zo všetkého zlého, pretože „Svet by sa neposunul dopredu, keby mal každý zotrvať v otcových chybách.“ – George Bernard Shaw.

Mojím snom je, aby sa tento unáhlený a slepý pokrok spomalil, a aby sa svet začal viac zaoberať morálnymi hodnotami.

Mojím snom je, aby sme sa zjednotili a kráčali oproti budúcnosti neozbrojení a so vztýčenou hlavou a zdravým úsudkom čelili jej nástrahám.

Mojím snom je tvoriť bezpečnú budúcnosť až do príchodu konca.

Mojím snom je, aby sa ľudia poučili zo slov Michelangela Buonarrotiho: „S úsilím, akým zakrývame svoje nedostatky by sme sa ich mohli ľahko zbaviť.“ A začali si byť rovní a úprimní.

A takto by som mohol pokračovať veľmi dlho, ale môj jeden z najväčších snov je, aby mal každý človek sen, či už ten, ktorý spokojne sedí a zotráva v ničnerobení, alebo ten, ktorý musí denne nachodiť pár kilometrov, aby zohnal kúsok jedla.

Týmto som chcel naznačiť, že je jedno, či sme bohatí alebo chudobní, bieli alebo čierni, veľkí alebo malí, či žijeme v Európe alebo Afrike, ale myšlienka splneného sna nás napriek kadejakým rozdielom spája, či už chceme alebo nie.

„Ambície a sny sú ako oheň. Nie je umením hasiť oheň druhých, ale založiť si svoj vlastný, aj v tom najväčšom daždi.“ Miño Paulíny

Adrián Čapo: Úvaha bez názvu

Človek v hĺbke duše cíti bolesť. Navonok celým svojím snažením chce prezentovať šťastie, ale tú dieru a prázdnotu nejde odstrániť. Bolesť zožiera vnútro, topí vnútornosti, i krv sa mení na žeravú tekutinu a človeka doslova núti padnúť do kolien. Na kolenách sa človek neubrání zlej mysli, ktorá mu v hlave premieta negatívne zážitky a šance na budúcnosť. Po tejto etape sa človek totálne zosype na zem a oči začnú plakať. Slzy sa rinú po kamennej podlahe a ľudia zatiaľ šliapu na chrbát človeka. Bolesť sa znásobuje a človek už ani nedúfa. Neverí na nič, okrem svedomia. Svedomie nahovára. Ak nahovára dobre, človek po čase vstane. Ale ak svedomie zradí, celý duch človeka spadne. Z očí sa stane sklo, z duše škrupina, zo srdca ľad a z mysle neostane nič. Iba oblak dymu, ktorý sa postupne vytráca preč, ako keď po búrke zmiznú všetky mraky. Človek má v hlave prázdno. Bezcieľne sa potuluje a sleduje len seba. Žije v apatii a v neopísateľnej bolesti. Ale tá po čase roztopí len kus ľadu v hrudi našinca, a po srdci nie je ani stopy. Prázdne miesto sa naplní zatrpknutím, hnevom a v niektorých prípadoch nenávisťou. Oстане len duša. Duša, ktorá z čírej nenávisťi baží po nebezpečnej veci. Po pomste. Pomstychtivosť naplní priestory duše, až do posledného kútika a stále sa rozťahuje. Duša nevydrží nátlak a kúsok po kúsku sa začína rozpadáť. Keď sa rozpadne, tak pomsta sa nemá kam ukryť, tak sa jednoducho rozhodne rozhostiť sa po celom tele. V tej chvíli sa z človeka stáva robot programovaný, z psychologického hľadiska, negatívnymi pocitmi. Oči zo skla chcú vidieť len jedno, utrpenie. Chcú vidieť svoj dôvod zničenia, ležať schúlený na zemi a aby kričal. Aby kričal prosby o odpustenie. Keď sa tohto dočká, prakticky nič nezmení. Len jeho tvár prerazí víťazoslávny úsmev. Dáva najavo svoju abstraktnú silu. Tá sila naozaj nejestvuje. Človek už ostane navždy prázdny. Tak dávajme pozor ako sa k iným správame. Buďme ohľaduplní, láskaví, nápomocní, dobrí, ochotní a žime v nekonečnom mieri až do konca vekov. Z nikoho nespravme svojim správaním robota bez duše, srdca, mysle, vedomia, zraku a sluchu, pretože svet by skončil, a raz sa to môže všetkým vrátiť.

Adrián Čapo: Som väzeň v koncentračnom tábore

Srdce túži po vznešenej smrti, respektíve chce svoju púť ukončiť dôstojne. Pre človeka dnešnej doby mrazivá veta, ale pre mňa pranie. Som väzeň v koncentračnom tábore Birkenau a teraz stojím na apel, kde všetci počúvame hrubého nacistického predátora, ktorý nám do hláv vtláča, že sme len beznádejné stroje alebo pokusy. Počas tohto surového prejavu má množstvo mojich židovských priateľov chuť protirečiť, namietat' a pri najhoršom zavraždiť toho esesáka. Ale za to by každého jedného čakala hrubá kovová odmena. Po skončení som sa cítil veľmi ponížený pred germánskym národom a opäť sme sa pustili do práce. Muži z nášho transportu mali za úlohu kopať a stavať koľajnice. Takéto rána sa u mňa opakovali už neuveriteľných 13 mesiacov, a ani toto nebolo výnimkou. Svojim krompáčom som udieral do suchej tvrdej zeme. Natrvalo dlho a z dlaní mi začala prúdiť krv, pretože som ich mal samý pupenec od drevenej palice krompáča. Svoju bolesť som musel skrývať, lebo ak by som ju dal najavo, tak by ma poslali do plynu alebo k stene z dôvodu práceneschopnosti a zbytočnosti. Kopali sme už veľmi dlho, hodiny som nepočítal, čas už pre mňa nehral úlohu, keď tu zrazu hluk nástrojov utíchol. Prišiel vojak v nemeckej uniforme a povedal, že všetci muži sa musia okamžite dostaviť na nástup pred šéfa tábora. Stalo sa. Stáli sme tam a on nám oznamoval, že dnes v noci ušlo 10 väzňov. Všetci sme sa v duchu tešili, že aspoň niektorým sa to podarilo, ale to čo nám povedal nás zarazilo. Bolo to nejako takto: „Všetkých sme chytili a potrestali. A za ich vinu budete pykať všetci. Zoblečte sa, šaty položte na zem a postupujte k komore 2.“ Srdce mi zamrelo, pred očami tma. Takže takto mám zomrieť? Vinou iných? Ak už mám zomrieť, tak spravím niečo užitočné. Zozbieral som všetky svoje zvyšné sily a najbližšiemu bachárovi som z rúk vytrhol zbraň a udrel ho ňou do hlavy. Padol v bezvedomí na zem. Samopal som namieril aj na iných vojakov a strieľal som. Netrafil som žiadneho, keďže som zbraň držal prvýkrát a pocítil som ostrú bolesť na chrbte. Nejaký esesák ma prepichol svojou dýkou. Bol som celý od krvi a pred očami sa mi premietal celý život. Padol som na kolená a následne som si ľahol a skonal. Zomrel som spokojný, pretože moja smrť mala zmysel, ako som si presne prial. Ukázal som, že agresívny nátlak nemá šancu proti odvahe a šľachetnosti, a po tomto incidente boli väzni v lepšej morálke, a netrvalo dlho a dočkali sa vysneného spojeneckého oslobodenia od drsných nacistických pazúrov.

Adrián Čapo: Hlavné myšlienky z úvah

Vec neodkladaj do budúcnosti, tú neovplyvníš, prenes ju ešte do prítomnosti, tá je ako kliešte. 18. 11. 2016

Ľudia žijú stereotypnými životmi a stávajú sa z nich automaty na výrobu obrovského množstva nepotrebných vecí pre túto skazenú konzumnú dobu. 10. 9. 2014

Bez ľudí, ktorí sa neboja snívať o nových veciach a skúšať nové veci, by sme ešte teraz kresali oheň kameň o kameň. 2014

Každým dňom myslíme na to isté a ani si neuvedomujeme, že plytváme časom na zbytočnosti a každou zlou myšlienkou, skutkom sme bližšie k zubatej. Na dobro nie je čas.

Hlavy preplnené strachom, médiami vzniknutá obmedzenosť a skrytá diktatúra.

Úsmevy skryté pod spíškou slz a vráskami.

Biť sa o kúsok vlastného miesta je bežné. Vlastenectvo je mŕtve, rozpínavosť a multikultúrnosti. Zabijak alebo liek?

Zožerie nás vlastná zamednenosť, nevedomosť a moderný trend.

Stavíme sa za moderný trend a ústami špiníme Slovensko. Zabili nám našich predkov. Postavil by si sa na stranu vrahov, ak by ti zabili rodičov? Mysli!...

Ľudia si nevedia uvedomiť, že národ slovenský môže umrieť. Musí snaha predkov vyjsť nazmar? Podupali a spálili sme hrdosť. Málo z nás sa môže nazývať Slovákom. Bez poznania minulosti nedokážeme tvoriť budúcnosť. Enormný nezájum a hanobenie Slovenskom.

Extrémizmus vytváraný demokraciou. Paradox... či snád' zámer?

Cesta k zodpovednosti vedie cez nás. – 2016

Úspech nastane vtedy, ak dosiahneme krátkodobý alebo dlhodobý cieľ. Staneme sa lepšími ako ostatní vo svojom odbore.

Každý jedinec si pod slovom úspech predstaví niečo iné. Veľa ľudí považuje za úspech dosiahnutie dobrej známky alebo nejakej pochvaly v práci. A najväčšia chyba je to, že ľudia sa takými maličkosťami uspokojujú, a tým pádom stoja stále na mieste. Tento proces sa donekonečna opakuje, až pokiaľ ľudia, na smrteľnej posteli, nezistia, že ten „úspech“, čo dosiahli, bol vlastne obrovský neúspech.

Podľa môjho názoru na dosiahnutie úspechu, cieľa, netreba veľa. Stačí tvrdá práca, túžba niečo dosiahnuť, zdravá sebakritika, a netreba si všímať ostatných. Ako vzor toho, čo som v tomto odseku napísal, by som spomenul osobu Ronalda. Narodil sa v nepriaznivých podmienkach, a keby sa mu vtedy niekto snažil povedať, čo dosiahne, asi by sa schuti zasmial. Ale ja si myslím, že aj keby sme sa narodili na konci sveta, máme šancu uspieť a dostať sa do povedomia ostatných svojou prácou, skutkami a činmi. To si zjavne myslí aj Ronaldo, pretože svojou extrémne tvrdou prácou, sebakritikou, nevšímavosťou k neprajníkom, a hlavne túžbou byť najlepším, dosiahol to, že sa dostal do povedomia viac ako polovice sveta. Veľa ľudí ho nesmierne rešpektuje a závidí to, čo dosiahol vlastným úsilím. Tu sa dostávame k ďalšej časti mojej úvahy.

Závisť. Nespočetná masa ľudí len sedí a obdivuje úspešných a hovoria si, že aj oni budú jedného dňa slávni a úspešní. Ale nebudú, pretože tak, ako povedal Robert Collier: „Úspech je súčet malých snáh opakovaných deň čo deň.“ Takýto ľudia sú leniví na to, aby každý deň vyvíjali snahu splniť si sen a uspieť, a preto radšej budú ohovárať a spochybňovať úspechy úspešných. Tieto individua prenechávajú svoju prácu a povinnosti na iných a žijú v uletenej predstave, že ich sen uspieť čoskoro príde. Ale nepríde.

Za týchto ľudí vykonávajú úsilie druh. Úspešní perspektívni ľudia s potenciálom si chcú všetko spraviť sami. Už aj v praveku vedeli, že ak chcete spraviť niečo poriadne, musíte si to spraviť sami. Ja si to vysvetľujem tak, že keď niečo robíme sami, robíme to podľa svojich predstáv a plánov, ale keď do toho zatiahneme aj druhých, musíme sa prispôbovať, a to už úspešný človek nemôže dopustiť. Každý si musí určiť sám svoje hranice a nikto iný by do toho nemal strkať nos.

Moje posledné riadky by sa dali zhrnúť prekrásnym citátom od Jeffreyho Gitomera: „Prekážky vás nemôžu zastaviť. Problémy vás nemôžu zastaviť. A predovšetkým, iní ľudia vás nemôžu zastaviť. Len vy môžete zastaviť sami seba.“

Treba sa inšpirovať osobami Ľudovíta Štúra, Alberta Einsteina. Ak sa inšpirujeme vyššie menovanými ľuďmi, a budeme na sebe každý deň pracovať a vylepšovať sa, som presvedčený, že sa úspech dostaví. Keď nie o týždeň, tak o mesiac, ak nie o mesiac, tak o rok. Ide o to, že musíme stále dúfať, veriť a nepoľaviť.

Ak sa chceme vyjadriť na túto tému, najprv si musíme položiť dve otázky. Čo je výhra a čo je prehra?

Výhra nastane vtedy, ak sa človek po dlhodobej snahe ocitne na čele rebríčka, tabuľky alebo ak jednoducho dosiahne svoj zaumienený cieľ. Výhru možno deliť na dve časti: tie, ktoré si neuvedomujeme každý deň a na tie, ktoré očakávame a pripravujeme sa na nich. V tom prvom prípade som mal na mysli výhry typu, že sa ráno vôbec zobudíme. V tom druhom prípade výhry je víťazstvo oveľa sladšie. A čím dlhšie a ťažšie sa pripravujeme na výkon, tým je výhra sladšia.

Ak sa však napriek všetkej tejto námahe a predpríprave niečo pokazí a nevydarí sa to, nastáva trpký pocit prehry. Prehra je stav, keď sa človek ocitá na dne a pokúša sa nájsť riešenie zozbierať silu a energiu a znova sa dostať do výšin a dosiahnuť to, čo si zaumienil.

Výhry a prehry sa v živote striedali, striedajú a budú striedať. Je to veľmi dôležité, pretože ak by sme žili v nekonečných výhrach, mysleli by sme si, že sme najlepší na svete, a nič nás už nemôže ohroziť. Ale ak by tá prehra náhodou prišla a ocitli by sme sa na dne, vyliezali by sme na vrchol veľmi ťažko, a v niektorých prípadoch už niekto nevylezie nikdy. Takíto ľudia sa utápajú v sebaľúťosti a väčšinou sa uchýlia k ohováraniu a odpornej závidi. Spoločnosť takýchto jedincov označuje ako chudákov, ktorí sa po prehre už nedokážu pohnúť vpred. Ale našťastie existujú ľudia, ktorí sa po prehre zachovávajú ako lev, ktorému sa nepodarilo dostať vyhladenú obeť. Jednoducho sa zaprú, pozbierajú všetku silu, energiu a využijú svoje schopnosti naplno a naháňajú svoj cieľ znova a znova, až pokiaľ sa im nepodarí ten cieľ dosiahnuť.

Títo ľudia sa nazývajú bojovníci a môžem hrdo prehlásiť, že k tým bojovníkom patrím aj ja. Dôležitá vec je určiť si, čo je pre nás ako jednotlivcov výhra. Mnoho ľudí sa ženie za výhrami, ktoré v podstate ani výhrami nie sú. Niekedy sú najväčšími výhrami najmenšie veci, a to je na tom najkrajšie.

Niektorí ľudia za výhru považujú šťastný život a k tým patrím aj ja. A nakoniec by som chcel citovať jedného múdreho muža, ktorý by túto tému zhrnul do jednej vety: „Nie je dôležité koľkokrát padneš, ale to, koľkokrát sa po páde dokážeš postaviť späť na nohy a kráčať ďalej.“

Adrián Čapo: Pravda a lož ako hodnoty alebo „pseudohodnota“ života

20. 3. 2014

V živote každého človeka nastane moment, keď sa bude musieť rozhodnúť, či má povedať pravdu alebo klamať. Pravda je len jedna, ale klamstvo, respektíve lož možno rozdeliť na viacero častí. Ja spomeniem len tie najdôležitejšie.

Keď sa povie slovo klamstvo, nespočetne veľa ľudí si predstaví nejakú slizkú odpornú vec. Ale niekedy to tak nie je. Každý z nás si už niekedy klamstvom aj pomohol. Či už doma, v práci, v škole alebo len tak, ak sa chcel predviesť pred kolektívom v tom najlepšom svete. To už je však iný prípad. Ale nemyslíte si, že by som týmto vyjadrením zastával klamstvo, to teda nie.

Len som chcel poukázať na to, že v niektorých situáciách je lepšie potlačiť pravdu a trochu zaklamať. V ostatných prípadoch sa klamstvo javí ako zlá vec, a najmä vo vzťahoch. Jedno múdre príslovie to vystihuje veľmi presne: „Vzťahy sú ako niť, ak zaklameš a prestrihneš ju, dá sa opäť zaviazať, ale uzlík tam ostane. Navždy.“ Práve pre toto je len veľmi málo hodnôt dôležitejších a vyšších ako je pravda. A to je práve spomínaná láska, ale aj priateľstvo, rodina, šťastie a zdravie. Ale na chvíľu sa vrátim k už spomínaným vzťahom. K najhorším veciam, ktoré sa môžu vo vzťahu prihodiť, určite patrí klamstvo a podvádzanie.

Tento stav nastáva vtedy, ak jedinec nie je spokojný s postavou alebo povahou svojho partnera a vyhliadne si objekt, ktorý viac lahodí jeho srdcu alebo oku. Keď dôjde k takému skratu, tak sa prevažný počet vzťahov, a dokonca aj manželstiev, končí, a spolu s tým aj snaha párov dosiahnuť dokonalý, ideálny život, ktorý obkukali z televíznych reklám alebo nereálnych amerických filmov. Ľudia, ktorí boli podvedení, či už vo vzťahu alebo v niečom inom, sa cítia sklamaní, ponížení, a často upadajú do depresí. Ale mali by si spomenúť na jeden múdry citát: „Pred tým, ako si sami diagnostikujeme depresiu alebo nízke sebavedomie, najprv sa musíme uistiť, či len nie sme obklopení sviniarmi.“ Tento krásny a pravdivý citát by mohol ukončiť moje uvažovanie, ale ja cítim potrebu vyjadriť sa k podvádzaniu, z ktorého som bol obvinený.

Podvádzajú len tí, ktorí chcú dokázať niečo bez toho, aby sa posnažili a využili svoje schopnosti. A ja takýto nie som. Pretože, ak chcem niečo dokázať a dostať sa až na vrchol, musím tvrdo pracovať a do výšin sa dostať zaslúžene. Keď sa niekto dostane hore

len pomocou podvádzania, tak veľmi rýchlo padne a spoločnosť si takých ľudí bude pamätať len ako trápne paródie na silné, a v niektorých prípadoch, aj slávne osobnosti. A človek, ktorý sa na vrchol dostane pomocou svojich schopností a tvrdej práce, tam ostane naveky.

„Problémy sveta nemôžu vyriešiť skeptici a cynici, ktorých obzory sú obmedzené viditeľnou realitou. Potrebujeme mužov a ženy, ktorí dokážu snívať o veciach, ktoré nikdy neboli.“ Na tento citát od Johna Fitzgeralda Kennedyho si väčšinou spomeniem v autobuse.

Veľké množstvo mužov a žien je „obmedzených viditeľnou realitou“. Nikdy sa nepokúsia zistiť, kde majú hranice. A prekonať ich? Nemožné.

Žijú stereotypnými životmi a stávajú sa z nich masové automaty na výrobu obrovského množstva nepotrebných vecí pre túto už dávno skazenú konzumnú dobu. Žijú vo svete plného problémov, zbytočných poplatkov, zúrivosti, smútku, stresu a podvádzania sa. Deň našinca, ktorý sa v týchto slovách našiel, sa viac ako dokonale skladá z prostých činností: vstať, vyrobiť, zarobiť, následne sadnúť pred „skrinku múdrosti“, vypočuť si reportérov, ktorí ponúkajú prvotriedny strach, nainfikovať sa ním, pozrieť si, ako sa banda obyčajných ľudí, „celebrít“, háda a naťahuje kvôli zbytočnostiam, a ľahnúť si do postele so strachom, a neuvedomujúc si, že sme len živé bábky v rukách ľudí, ktorým je jedno, ako sa cítime a čo prežívame.

Ide im len o produkt.

Sme obklopení veľkým množstvom negativizmu, strachu a nejakej formy beznádeje.

Bola raz jedna žena, ktorá snívala, že sa stane baletkou. Od mala chodila na tréningy a súťaže. Bola vážne dobrá a išla si za svojím snom. Mala aj kamarátku, ktorá bola obmedzená a nainfikovaná strachom a žila stereotypom. Povedala jej, aby s baletom skončila, lebo na svete je veľa určite lepších tanečníč. A tak teraz sedí za priehradkou na miestnej pošte, a keďže bola bystrá a preukla túto mašinériu, teraz si búcha hlavu o vankúš, pretože už vie, že ak máte štipku talentu a budete naozaj tvrdo pracovať a zaumienite si niečo, vesmír sa pôjde zblázniť, aby ste to dosiahli.

Ale nemyslíte si, že som negatívny človek, pretože som sa vyjadril v drivej väčšine negatívne, to nie, ba naopak, negativizmus a pesimizmus neznášam. Chcem, aby boli ľudia šťastní a plní nádeje a preto som rád, že existujú ľudia, ktorí sa nedali odradiť zlou radou, nepodľahli dobe, nevybrali si zlé vzory, neprestali aj napriek poklesu svojej formy, a dosiahli svoje sny a ambície. Robia to, po čom túžili, a všade okolo seba rozdávať radosť a peknú dávku nádeje.

Bez týchto ľudí, ktorí sa neboja snívať o nových veciach a skúšať nové veci, by sme ešte teraz kresali oheň kameň o kameň.

Nezabudnite, choďte si za snom, pracujte, zveľadujte, a aj keď sa nebude dariť, verte, že po každej noci príde deň.

Ale čo je najdôležitejšie, nikdy nepremrhajte svoj talent. Možno vo vás drieme nový Maradona, Einstein, Tesla alebo hocikto iný Veľmi ma mrzí, ale keď si uvedomím, že ľudia, ktorí mohli posunúť svet, respektíve spoločnosť na vyššie a lepšie méty, sedia za pokladňou a trpia. Naopak ľudia, ktorí boli dohodení po známosti alebo po rodičoch na výnimočné miesto, by sa ho mali svorne vzdať a prenechať miesto výnimočným ľuďom, ktorí si to zaslúžia.

Týmto tento text končí. Ak by som mal zhrnúť tieto myšlienky do jednej vety, povedal by som: Nemrhajte talentom.

A pre ľudí, ktorí sa práve teraz nachádzajú v noci a chystajú sa zložiť svoje zbrane, mali by si spomenúť, že: „Dôvod, prečo sa ľudia vzdávajú je, že sa pozerajú ako ďaleko ešte musia ísť namiesto toho, aby sa pozreli, ako ďaleko sa už dostali.“

Adrián Čapo ako 14-ročný: Pán Hewson

Vystúpil. Šofér mu podal kufre a odišiel. Skontroloval si doklady, obzrel sa za taxíkom, ktorý sa mu už strácal z dohľadu. Otvoril dvere a vošiel na stanicu. Bola to obrovská hala s klenutým stropom a vysokými oknami, cez ktoré do miestnosti presvitlo denné svetlo. Dnu nebolo veľmi veľa ľudí, pár starcov, ktorí čítali dnešné vydanie novín a medzi sebou sa rozprávali o športových výsledkoch. Obďaleč stála nejaká pani, ktorá utišovala svoje dieťa, ktoré potichu vzlykalo. Bolo tam ešte pár ľudí, ktorí pobehovali sem a tam, kupovali lístky, rozprávali sa alebo pili kávu zo staničného bufetu. Hewson sa tam vybral tiež. Ozvena jeho krokov sa ozývala po poloprázdnej stanici a vytvárala akúsi podivnú melódiu so vzlykom dieťaťa, vravou starcov a krokmi ostatných ľudí. Otvoril dvere a vstúpil dnu. Bufet bola menšia miestnosť s dvanástimi drevenými štvorcovými stolmi, ktoré boli usporiadané do troch radov. Za každou hranou stola bola zasunutá jedna pevná drevená stolička. Miestnosť osvetľovalo jedno obrovské okno na jednej zo stien, ktoré do bufetu vnášalo svetlo zvonku. Vo vzduchu sa vznášala vôňa kávy a suchých koláčikov. Hewson si zložil z hlavy svoj obľúbený čierny cylinder, ktorý mu odhalil plešinu, ktorá si pomaly razila cestu na jeho temene, a vyzliekol si ťažký čierny kabát. Tieto veci si zavesil na vešiak, ktorý sídlil vedľa dverí, a vybral sa k pultu. Pomáhala mu jeho vychádzková palica, s ktorou udržiaval rovnováhu, pretože jeho pravá noha mu už neslúžila tak ako za mlada. Bola to vskutku zaujímavá palica. Bola celá čierna, len na jej vrchole trónila malá, strieborná busta levej hlavy, ktorú však nebolo často vidno, keďže ju vo väčšine prípadov zakrývala Hewsonova dlaň. Keď tam došiel, zbadal nejakú plavovlasú mladú dievčinu. Jej blondávané vlasy jej siahali až po pás a na seba mala jednoduché modré šaty. Hneď ako započula za pultom Hewsona, otočila sa, usmiala a opýtala sa:

„Čo si dáte pane?“

Počas toho, ako to hovorila, sa jej Hewson zadíval do jej hlbokých modrých očí a vtedy vedel, že už ju niekde videl.

„Pane, ste v poriadku?“ ozvala sa oveľa vážnejším hlasom ako na začiatku a vytrhla Hewsona z jeho premýšľania.

„Prirodzene,“ odvetil, „Dám si kávu.“ Otočil sa a bez akéhokoľvek slova si sadol k stolu tak, aby videl von oknom. Stále rozmýšľal, kde ju mohol vidieť. Možno v lete brigádovala v jeho firme. Jeho firma sa zaoberala výrobou, rozvojom a predajom zdravotníckych strojov a potrieb. Bola jedna z najväčších a najúspešnejších a mala veľký

vplyv na britskom, ako aj medzinárodnom trhu. Bol jej riaditeľom od smrti svojho otca v roku 1925. Odvtedy sa veľmi uzavrel. Dlhé roky žil len s ním, pretože matka zomrela, keď mal ešte len pätnásť. Jeho jediným spoločníkom bol obchod. Jediná vec, ktorá mu dokázala zlepšiť náladu, bola literatúra. Priam zbožňoval britskú literatúru, lenže teraz mu na ňu nezvyšoval čas, keďže bola zima a písal sa roku 1942. Každý deň mu na jeho stôl pristávali ponuky a prosby z celej Európy o nové prístroje alebo o opravu, prípadne obnovu, tých starých. Svoju prácu mal celkom rád, ale veľmi ho zožieral ten hlúpy paradox: Čím viac chorých a ranených, tým viac peňazí na jeho konte. Už neraz rozmýšľal, že kvôli tomuto skončí so svojou prácou, lenže nemohol. Nevedel robiť nič iné, ako podpisovať papiere a vypisovať šeky, a navyše to bol jediný spôsob obživy. Ak by skončil, skôr či neskôr by musel minúť všetky svoje úspory, a ocitol by sa na dne. Jeho úvahy, či skončiť alebo nie, väčšinou končia na tomto bode. Ale, ak si to zoberieme inak, mal všetko, po čom muži túžia. Mal moc, mal peniaze, mal uznanie a kontakty na vysokých a dôležitých miestach. Jednoducho Hewson žil samotársky a luxusný život, čím sa ostatným javil ako starý zazobanec, aj sa tak niekedy správal, ani sám nevedel prečo, lebo v srdci cítil, že on taký určite nie je. Mladá servírka pred neho položil tanierik, na ktorom stála šálka kávy a odcupitala preč. Hewsonov nos okamžite zaplavila vôňa tohto nápoja. Z bočného vrečka svojej vesty vybral tabatierku plnú tabaku. Bola celá čierna. Otvoril ju, tabakom naplnil fajku, ktorú medzitým stihol vybrať z iného vrečka, vložil si ju do úst, zapálil, a o pár sekúnd už vyfukoval oblaky dymu. Hewson si čakanie na vlak krátil v bufete tým, že pozoroval ľudí za oknom, ako sa rozprávajú alebo niekam ponáhľajú, a popritom si vychutnával chuť kávy. Keď dofajčil a dopil, zdvihol sa, zasunul stoličku, zaplatil, vzal si veci a odišiel. Opäť sa ocitol v hale. Pozrel sa na tabuľu a zistil, že vlak smerujúci do Londýna je už tu a odchádza o päť minút. Svojou taktavou, rýchlou chôdzou bol o minútu na nástupišti číslo jedna, z ktorého vlak odchádzal. Obzrel sa a uvidel množstvo ďalších nástupíšť poukladaných vedľa seba ako kocky na košeli. No nie na každom čakala lokomotíva na svojich pasažierov. Lokomotíva, ktorá čakala na Hewsonov vlak bola červená, len jej komín bol čierny. Presne tak isto ako dym, ktorý z neho vychádzal. Hewson sa už pomaly blížil k vozňu, do ktorého mal nastúpiť, keď tu zrazu sa pred ním vynoril akýsi malý chlapík.

„Zoberiem vám kufre, pane?“ opýtal sa zdvorilým tónom a so silným úsmevom na tvári. Hewson neznášal, keď sa niekto pretvaroval, a navyše tento mužík mu bol nesympatický, preto len drsným hlasom odvrkol: „Nie, zvládnem to aj sám.“ Tieto kufre by len tak z ruky nedal. V jednom mal oblečenie a svoje osobné veci. V tom druhom boli

papiere potrebné a uzatvorenie obchodnej zmluvy. Hewson totiž do Londýna necestoval len tak, pre nič za nič. Chystal sa uzatvoriť zmluvu s Jackom Spearsom, ktorý vlastnil firmu, ktorá vyrábala nutné a potrebné veci pre bojujúcich britských vojakov na frontoch. Hewson nepoznal podrobnosti zmluvy, pretože všetko sa zomlelo veľmi rýchlo. Pán Spearse ho pozval len pred dvoma dňami a v liste sľúbil, že všetky podrobnosti a podmienky zmluvy mu prezradí až osobne v Londýne. Hewson ho vzal za slovo, a tak teraz vyšiel po schodíkoch do vozňa, a hľadal svoje kupé. Po pár minútach ho našiel a otvoril dvere.

Odložil si kufre, usadil sa, a potom si všimol svojho spolucestujúceho. Bol to muž, ktorý mohol mať niečo po štyridsiatke. Mal čierne vlasy, ktoré vytvárali kontrast s pramienkami sivých vlasov, ktoré si razili cestu popri svojich čiernych kolegoch. Na sebe mal starší, ošúchaný hnedý oblek a čítal noviny. Vlak sa začal pomaly hýbať, keď tu zrazu sa dvere kupé znova otvorili. Vošiel sprievodca.

„Vaše lístky, prosím.“

Obaja mu ich slušne podali, on ich skontroloval, označil, poprial im príjemnú jazdu a odišiel. Hewsonov neznámy spolucestujúci zložil noviny, položil ich vedľa seba a pozdravil. Hewson odzdravil a zas venoval svoju pozornosť mihotajúcej sa krajine za oknom. Po chvíli mlčania sa ozval:

„Môžem si prečítať vaše noviny?“ začal, „samozrejme iba v prípade, ak ste ich už dočítali.“ Dokončil.

„Iste, ale myslím, že nič nové sa nedozviete.“ Odpovedal cudzinec a podal Hewsonovi noviny, ktoré ležali vedľa neho.

„Mimochodom, ja som Jerry McEars.“ Predstavil sa Jerry a vystrel ruku smerom k Hewsonovi.

„Frank. Frank Hewson, teší ma.“ Povedal Hewson a potriasol si ruku s Jerrym.

„Čo vás ženie do Londýna, Frank?“ vyzvedal nový známy.

„Práca. Čo iné.“ Odvetil s povzdychom Hewson. „A vás?“ dodal.

„Rodina. Pred pár rokmi som sa ostro pohádal so svojimi sestrami. Ale uvedomil som si, že v týchto ťažkých časoch by mala rodina držať pohromade. Na staré spory by sa malo zabudnúť. A navyše, narodilo sa im dieťa, takže bude správne ich navštíviť a popriať všetko dobré.“ Povedal McEars.

„Určite.“ Potvrdil Hewson.

Po zvyšok cesty sa rozprávali o všakovakých témach. Či už to bola vojna, práca, stroje alebo rodina. Práve sa rozprávali o svojej minulosti, keď vlak začal spomaľovať, až

sa úplne zastavil. Bolo počuť hlasný hvizd a z komína vyletel obrovský kúdoľ pary. Hewson a Jerry si zobrali svoje veci a spoločne vystúpili z vagóna. Všade naokolo boli ešte zvyšky rozplývajúcej sa pary.

„Tak ja pôjdem Frank. Tešilo ma.“ Povedal Jerry a podal mu ruku. Hewson ňou potriasol.

„Dovidenia. Veľa šťastia.“ Poprial mu a sledoval ako McEars mizne v dave. Po príjemnej ceste si začal uvedomovať realitu. Je tu. Na londýnskej stanici. A o pár hodín bude čeliť podivnej zmluve.

Ja a Peter sme tvorili detektívnu dvojicu už pekne dlho. Vyriešili sme mnoho slávnych prípadov, ako krádež anglických korunovačných klenotov, vraždu Kennedyho, 11. september alebo aj presne vieme, čo sa stalo na osudnom výlete ruských študentov na Sibíri. Ale existuje prípad, ktorý nám dal dosť zabrať. Jedného dňa v našej kancelárii zazvonil otravným zvučaním telefón. Peter zdvihol a lenivým hlasom povedal: „Dobrý deň. Kancelária detektívov. Čo si prajete?“ Chvíľu mlčal a potom sa znova ozval, ale tentoraz hlasom plným zvedavosti: „Samozrejme. Hneď sme tam.“ Vyskočil zo stoličky a zvolal: „Pod'. Všetko ti vysvetlím cestou.“ Nasadli sme do auta a spustil: „V kancelárii riaditeľa, na ZŠ Jahodovej, našli dnes ráno nejaké ľudské kosti. Nikto nevie, ako sa tam dostali, žiadny človek nezmizol, ba ani sa nenašla žiadna zbraň, ani krv. Hotová záhada. Keď sme dorazili na miesto, už na nás čakal riaditeľ a zaviedol nás do kancelárie. Peter neklamal. Na zemi ležala porozhadzovaná kostra človeka. Čo bolo zaujímavé, nikde naokolo žiadna krv, mäso, zbraň, a žiadne známky násilia alebo boja, ktoré by naznačovali, že obeť sa útočníkovi bránila. Chvíľu sme sa pozerali na ten zjav, keď sa riaditeľ ozval: „Včera som odtiaľto odchádzal o ôsmej večer, a kosti tu ešte neboli. A po mojom odchode tu boli už len tri osoby.“

„Skvelé. To sú podozriví; všetkých nám zavolajte.“ Nariadil som mu. Odišiel a my sme si zatiaľ sadli za stôl. Neprešlo ani päť minút a riaditeľ sa vrátil, a za ním aj tri podozrivé osoby. Postavili sa vedľa seba a riaditeľ nám ich predstavil. Prišla pani učiteľka Pasová, učiteľka chémie, pán učiteľ Kalabinský, ktorý vyučoval telocvik, a logicky aj školník. Peter sa ku mne nahol a zašepkal: „Prvý pôjde školník.“ Súhlasil som a ostatných požiadal, aby odišli. Školníka sme vypočuli veľmi rýchlo, lebo ani nebolo o čom. Mal skvelé alibi, pretože v škole býval, a v inkriminovanom čase pozeral telku. Druhý prišiel telocvikár Kalabinský. Peter vstal a zobral si ho na starosť. „Prečo ste boli v škole po riaditeľovom odchode?“ zakričal naň. Očividne skúšal hru na zlého policajta. „Mal som krúžok. Potom som zistil, že na bicykli mám defekt, tak som čakal za priateľom, ktorý mi doniesol nové koleso. O deviatej som už bol doma.“, povedal vyrovnaným hlasom takmer nečujne. V jeho hlave som cítil neochvejnú istotu, s ktorou vyslovil svoju výpoveď. A vôbec nevyzeral nervózne. Ale Peter aj napriek tomu nepoľavil vo svojej hre na zlého. Učiteľovi kládol otázky, kričal, rozmachoval rukami, búchal vecami, rozbíjal skrinky, kopal do zeme, a keď nakoniec vytiahol zbraň a nabil ju, svižným, hlasom som zvolal: „On

to určite nebol. Výpoveď dáva zmysel a je vidno, že po psychickej stránke je pán Kalabinský v poriadku. Môžete odísť a buďte taký láskavý, zavolajte tu pani učiteľku Pasovú.“ Ukázal som na dvere a on vyšiel. Peter odložil zbraň a sadol si na moju stoličku, z ktorej som medzitým vstal. O pár sekúnd vošla pani učiteľka a sadla si na ponúknutú stoličku. Jej výzor nás prekvapil. Inokedy upravená žena teraz vyzerala akoby zostarla o tridsať rokov. Jej vlasy boli mokré a poprepletané medzi sebou od potu. V tvári bola bledá a trochu sa triasla.

„Tak čo ste robili v škole po riaditeľovom odchode?“ spýtal som sa jej. Na sucho preglgla a nejasným hlasom povedala: „Ja? Nič.“

„Ale, no tak! Niečo ste tu predsa robiť museli.“

„Áno, máte pravdu. Ja... som tu... ehm... opravovala dnešné písomky.“

„Akože dnešné? Zločin sa odohral včera večer.“

Pani učiteľka zbledla nebezpečnou rýchlosťou.

„No ja...“ vyjachtala zo seba a pozrela na Petra, akoby uňho hľadala záchranu z tejto nepríjemnej situácie. Ale on len podozrievavo hľadel do očí pani učiteľky.

„Povedzte nám, čo sa tu stalo včera večer.“ Vyzval som ju prísnejším hlasom. Prekročil som kus skrinky, ktorú Peter v predstieranom amoku rozbil, aby som na ňu lepšie videl.

„Tak fajn... páni, na našej škole sa chystajú voľby na nového riaditeľa školy. Kandidátmi sú dvaja ľudia. Ja a terajší riaditeľ. A tak som sa tu včera večer vkradla a porozhadzovala kosti z kostry, ktorú máme v kabinete, aby to vyzeralo, že terajší riaditeľ spáchal zločin. Tým pádom by všetci volili mňa. Ale nevyšlo mi to, všetko ste zistili.“

Keď dokončila, udivene sme na ňu hľadeli. Výsledok pátrania sme oznámili polícii. Oni sa už postarali o zadržanie pani Pasovej, ktorá nakoniec vyviazla len s masťou pokutou.

Riaditeľ, po tomto zážitku, odstúpil z pozície riaditeľa, a opustil školu. Voľby sa budú opakovať so zatiaľ neznámymi kandidátmi.

Jednej noci som šiel neskôr z práce, tak som sa rozhodol, že pôjdem skratkou cez les. Na tejto ceste sa nachádza starý kláštor, ktorý obývali mnísi pred viac ako sto rokmi. Povrávalo sa, že tam straší, ale ja takým, historkám neverím. Ako som tak išiel okolo spomínaného kláštora, tak som sa len pousmial nad všetkými tými poverami, ktoré som o ňom počul. Keď tu zrazu auto stíchlo a úplne zastavilo. Čistou náhodou pred vysokými bránami kláštora. Vystúpil som, otvoril kapotu a uvidel som niečo neuveriteľné. Motor a všetko ostatné bolo roztopené ako vosk. Zdvihol som mobil, že zavolám do servisu, ale telefón bol úplne hluchý. Neviem prečo. Ale rozhodol som sa, že vojdem do záhrady kláštora a možno niekoho nájdem. Vlaste to bola jediná možnosť. Na moje počudovanie bola brána odomknutá. Keď som ju otváral, tento proces sprevádzal obrovský hluk a vrzgot. Táto brána nebola natretá olejom už pekných pár rokov. Keď som kráčal po štrkovej cestičke, ktorá viedla ku dverám kláštora, na moje plece padla kvapka dažďa. Pozrel som sa na oblohu. Bola celkom jasná a posiatá hviezdami. V tej chvíli som začal naozaj vážne uvažovať o všetkých príbehoch, ktoré som o kláštore počul. Keď som sa dostal k dverám, všimol som si obrovské mosadzné klopadlo, ktoré už chytala hrdza. Vo chvíli, keď som sa klopadla dotkol, dvere sa z ničoho nič otvorili. Chvíľu som váhal, či vkročím dnu, ale myšlienka na moje zvláštne pokazené auto ma hnala vpred. Keď si oči privykli na tmu, naskytol sa mi pohľad na predsieň. Miestnosť bola priestranná a plná dverí. Strop bol tak vysoko, že som tam skoro ani nedovidel.

„Haló, je tu niekto?“ zvolal som.

Nikto sa neozýval, tak som dodal: „Prepáčte, že otravuje, ale vážne potrebujem vašu pomoc.“

Opäť nič. Ale čo som mohol čakať. Teraz budem musieť kráčať lesom k najbližšej dedine. Otočil som sa s úmyslom vyjsť z kláštora, keď sa dvere samé zavreli. Ocitol som sa v úplnej tme. Ale len na chvíľu, pretože facke, ktoré lemovali steny kláštora, vzbĺkli. Predsieň naplnilo tajomné oranžové svetlo a ja som sa začal naozaj báť. Nevedel som, čo robiť. Z toho strachu, ktorý som cítil, som sa rozbehol k jedným dverám. Pokúšal som sa ich otvoriť, kopal som do nich, lomcoval nimi, ale dvere akoby nič. Tak som si kľakol a nakukol som cez kľúčovú dierku s očakávaním, že uvidím miestnosť za nimi. Ale to bol obrovský omyl. Na druhej strane kľúčovej dierky som zbadal oko iného človeka. Ihneď som od ľaku odskočil a spadol som na chrbát. Pocítil som ostrú bolesť. Srdce mi bilo až

kdesi v krku a cítil som na ňom obrovskú ťažobu. Zabladel som sa na dvere a kľučka sa pomaly otáčala, až sa dvere otvorili. Vyšiel nejaký stredne vysoký muž v bielom habite, s kapučnou na hlave. Celý čas sa díval na zem a prehovoril hlbokým, pevným a drsným hlasom:

„Čo tu hľadáš ty červ?“

Chcel som mu povedať, čo ma sem priviedlo, ale môj hlas sa zasekol v hrči, ktorá mi navrela v hrdle, tak som mu neodpovedal. To ho očividne našťvalo, zdvihol ma svojimi pevnými rukami a ťahal ma za sebou po chladnej kamennej podlahe. Vošli sme do dverí, z ktorých pred chvíľou vyšiel. Lusknutím prsta rozsvietil fakle a posadil ma na tvrdú drevenú stoličku. Vtedy som si uvedomil, že sme v mučiarni. Tvor v bielom habite si dal kapučnu dole a naskytol sa mi pohľad na obrovské červené oči a tvár bez uší, bez nosa, a čo ma prekvapovalo, aj bez úst. Keď opäť prehovoril, jeho hlas akoby vychádzal priamo z neho.

„Vkročil si tu, ale už nevyjdeš. Tvoj ľud ublížil tomu môjmu, a na to nikdy nezabudnem.“

Chytil ma za vlasy a hodil ma na zem. Párkrát si do mňa kopol a, na znak poníženia a totálnej dominancie, šliapol mi na tvár. Úplne zničený som len ležal na zemi. Tvor ma po nekonečných minútach plných bolesti zdvihol zo zeme a zamieril k zadným dverám. S obrovským hlukom sa otvorili a ocitli sme sa na malom dvore. Uprostred bola studňa a pršalo ako z krhly. Nuž teda, ak to bol muž, posadil ma na okraj studne a opäť prehovoril svojim zvláštnym hlasom.

„Tu sa tvoj príbeh končí.“ A sotil ma. Ako som tak padal, spomenul som si na poveru mojej starej mamy: „Ak pôjdeš okolo kláštora uprostred lesa, tvoj voz sa pokazí. Nechod' dnu, len utekaj. Ak nepočúvneš, slzy v podobe dažďa ti budú chcieť zabrániť v tom, aby si vstúpil dnu. Ak nepočúvneš a vojdeš, a na tvoje volanie o pomoc nikto nebude odpovedať, pochop, že si nevítaný a odíď. Ale ak nepočúvneš ani do tretice, už ti niet pomoci.“

Vtedy som dopadol a pohltila ma čieročierna tma.

Mesiac zahalili veľké ťažké čierne mraky. V nose cítil vôňu mokrej zeme a trávy. Ale bežal ďalej. Už si necítil nohy. Na zátylok mu dopadali studené dažďové kvapky. Šaty mal do nitky premočené a topánky celé od blata. Kľučkoval pomedzi stromy s veľkým vypätím, pretože les okolo už značne potemnel. Počul len šum vetra, ktorý sa mu pri behu opieral do uší. Krv v tele sa akoby premenila na ľad. Ak by zastal, určite by sa od chladu striasol. Ale nemohol zastaviť. Zostávalo len veľmi málo času. Musí ju zachrániť. Miluje ju až príliš. Dost' na to, že riskuje svoj vlastný život, len aby ona mohla žiť ďalej. Plúca už nevládali, pred očami videl čierňavu a srdce mu od námahy pomaly pukalo. Teraz bežal cez husté trnité kríky, ktoré na jeho oblečení a tele zanechali desiatky veľkých, tenkých škrabancov. Z niektorých vyprskli kvapky krvi a vpíjali sa do látky. Najviac zničené mal dlane, pretože sa nimi snažil odstrkovať kry zo svojej cesty. Po krátkom čase sa kríky premenili na vysokú hustú trávu a onedlho vbehol na malú lúku. Na jeho počudovanie bol tento malý štvorcový priestor pokosený. Nevedel si predstaviť, ako by sa tu nejaký chlapík dopravil s kosou. O kosačke nehovoriac. Ale dost' o tom, oveľa viac ho zaujal ten hrôzostrašný pohľad, ktorý sa mu naskytol. Dôvod jeho bytia stál na nízkej stoličke, ktorá bola poznačená časom. Nalakované drevo pukalo, farba bola opadaná a zoškriabaná. Čudoval sa, že stolička vydrží, keď na nej stojí. Ak by sa niekto rozhodol natočiť horor, určite by tam mal použiť aj túto stoličku. Keď odtrhol zrak od tej kreatúry, všimol si, že okolo jej krku je omotaná slučka z lana. Lano bolo pripevnené na hranole, ktorý mala nad hlavou, a s druhým hranolom, ktorý bol zapichnutý v zemi, tvorili jednoduchú šibenicu. Na jednej z nôh stoličky bol uviazaný jeden koniec tenkého, ale zato silného drôtu. Druhý koniec držal v ruke jeho nepriateľ. Vtedy mu došlo, že stačí jediné mihnutie rukou a ona zomrie. Pár sekúnd tam stál ako prikovaný, a potom pomaly kráčal ďalej.

Samo Chalúpka: Mor ho!

Zleteli orly z Tatry, tiahnu na podolia,
ponad vysoké hory, ponad rovné polia;
preleteli cez Dunaj, cez tú širu vodu,
sadli tam za pomedzím slovenského rodu.

Duní Dunaj a luna za lunou sa valí:
nad ním svieti pevný hrad na vysokom bralí.
Pod tým hradom Riman—cár zastal si táborom:
belia sa rady šiatrov ďalekým priestorom.
Pokraj tábora sedí cár na zlatom stolci;
okol neho cárska stráž, tuhí to paholci;
a pred cárom družina neveliká stojí:
sú to cudzí víťazi, každý v jasnej zbroji.
Pobelavé kaderie šije im obtáča,
modré ich oči bystro v okolo si páča.
Rastom sú ako jedle, pevní ako skala,
zdalo by sa ti, že ich jedna mater mala.
Krásna zem — jej končiny valný Dunaj vlaší,
a Tatra skalnou hradbou okol nej sa väží:
Tá zem, tie pyšné hory, tie žirne moravy:
to vlasť ich, to kolíska dávna synov slávy.
Slovenský rod ich poslal, zo slávneho snemu,
aby išli s pozdravom k cárovi rímskemu.
Oni čelom nebijú, do nôh nepadajú:
taká otroč neznáma slovenskému kraju,
lež božie dary nesú, chlieb a soľ, cárovi
a smelými sa jemu primlúvajú slovy:
„Národ slovenský, kňazstvo i staršina naša,
kroz nás ti, slávny cáre! svoj pozdrav prináša.
Zem tá, na ktorú kročiť mieni tvoja noha,
to je zem naša, daná Slovänom od Boha.
Pozri: tu jej končiny valný Dunaj vlaší,
tam Tatra skalnou hradbou okol nej sa väží.
A zem to požehnaná! Chvála Bohu z neba,
máme pri vernej práci voždy svoj kus chleba.
Zvyk náš je nie napadať cudzie vlasti zbojom:
Slovän na svojom seje, i žne len na svojom,
cudzie nežiada. Ale keď na naše dvere
zaklope ruka cudzia v úprimnej dôvere:
kto je, ten je; či je on zblíza, či zďaleka:
Vo dne, v noci na stole dar boží ho čaká.
Pravda, bohy vydaná, káže nám Slovänom:
pána mať je neprávosť a väčšia byť pánom.
A človek nad človeka u nás nemá práva:

sväté naše heslo je: Sloboda a sláva! —
Neraz krásnu vlasť našu vrah napadol divý:
na púšť obrátili sa bujné naše nivy;
mestá ľahli popolom: a ľud náš úbohý,
bitý biedami, cudzím dostal sa pod nohy.
Bláhal už víťaz pyšný, že si bude pásti
vôľu svoju naveky po slovánskej vlasti,
a žiť z našich mozoľov: ale bláhal darmo!
Dal nám Boh zas dobrý deň, zlomili sme jarmo.
A tí, krutým železom čo nad nami vládli,
kdeže sú? — My stojíme; ale oni padli. —
Lebo — veky to svedčia — vo knihách osudu
tak stojí napísané o slovánskom ľudu:
Zem, ktorú v údel dali Slovänom nebesá,
tá zem hrobom každému vrahovi stane sa. —
Nuž, povedzte nám, cáre! mocná ruka tvoja
čože nám nesie: či meč, či vetvu pokoja?
S mečom ak ideš: cáre! meče máme i my,
a poznáš, že narábať dobre vieme s nimi;
ak s pokojom: pozdrav ťa pán neba i zeme,
lepšie, ako ťa my tu pozdraviť umieme. —
Tieto dary božie sú priazne našej znaky;
z ďaky ti ich dávame: ber ich aj ty z ďaky.“
Nevzal cár božie dary, z jeho mračnej tvári
urazená sa pýcha ľútnym hnevom žiari.
A zo stolca zlatého takovým sa heslom
ozvali ústa jeho ku slovánským poslom:
„Mocný pán, ktorému boh celú zem podnožil
a osudy národov v ruku jeho vložil:
ten pán velí: Slovänia! pozrite po svete:
medzi národy jeho či jeden nájdete,
ktorý by putá minul abo nezahynul,
akže oproti Rímu prápor svoj rozvinul.
Skloníte šije i vy. — Tie krásne roviny,
túto zem vašich dedov dostane ľud iný.
A spurné rody vaše pôjdu Rímu slúžiť,
strážiť nám naše stáda, polia naše plúžiť.
A junač vašu k mojím junákom pripojím,
a z nej krajinám rímskym obranu pristrojím.
A kto sa proti mojím rozkazom postaví,
beda mu! ten sám sebe záhubu pripraví.
Vedzte, že som pán Rímu, a Rím je pán svetu:
To moja cárská vôľa; to vám na odvetu.“

Hriema pyšný cár, hriema zo stolca zlatého,
lenže Sloväň nejde sa ľakat' pýchy jeho.
Hoj, rozovrela tá krv slovánska divoko,
a junák ti cárovi pozrel okom v oko;
a z oka ti mu božia zablysla sa strela,
ruka sa napružila a na zbroj udrela;

a jedným veľkým citom srdcia im zahrali;
a jeden strašný ohlas ústa im vydali:
„Mor ho!“ kríkla družina slovanská odrazu
a meč zasvietil v pästi každému víťazu:
„Mor ho!“ kríkla a razom na cára sa metá:
To ti na rímsku pýchu slovanská odveta.
No, dokáž teraz, či máš toľko sily v meči,
koľko pýchy vo tvojej, cáre, bolo reči. —
Ale ten nie! — zbroje sa bojí podlá duša:
a tu ti o slobodu dobrý ľud pokúša. —
Skočil medzi stráž svoju cár bledý od strachu:
a zlatý jeho stolec už sa váľa v prachu;
a mečom za ním Slovän cestu si preráža
a junák za junákom padá cárska stráža.

Zasurmili surmity, volajú do zbroje:
povstal tábor, do šíkov zvíjajú sa voje;
a voj za vojom divým útokom ta letí,
kde boj na cára bijú tie slovanské deti.
Husté prachu kúdoly po poli valia sa,
zem dupotom a nebo rykom sa otriasa. —
A tá naša rodinka, tá slovanská čata,
už vám je zôkol—vôkol od vrahov obstatá.
Sto mečov sa každému nado hlavou blyští,
lež Slovän nečitava vrahov na bojišti,
ale morí. — Hoj, mor ho! detvo môjho rodu,
kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu:
a čo i tam dušu dáš v tom boji divokom:
Mor ty len, a voľ nebyť, ako byť otrokom.

Zúri boj a našina stala si dokola:
to vie, že premoc rímsku jej moc nepredolá:
lež, brat' moja, ak už len padnúť mi máš v boji,
to že mi padni, ako víťazom pristojí.

A môj Slovän ešte raz bystré hodil zraky
ponad tie šire rovne, na kraj svoj ďaleký.
Tam na tých horách sivé mihajú sa väže,
čo strežú slovenského národa čierťáže.
Svätoháj, stovekými zelený lipami,
v tajné tam lono túli bohov jeho chrámy.
A nad riekou biely dom, v ňom jeho rod milý,
a v čistom poli dedov posvätné mohyly:
dedov, ktorých niekedy ľud radievali rady,
ktorých meč divých vrahov odrážal nápady.
Ich popoly dávno už čierna zem tam kryje,
ale ich meno posial' v piesni ľudu žije.
A sláva zašlých vekov junáka oviala;
a duša jeho svätým ohňom splápolala,
a meč v jeho pravici strašnejšie sa zvíja;

bleskom blýska na vraha, hromom ho zabíja.
Praštia zlomené raty, bité štíty zvonja
a pyšné prilby rímske do prachu sa ronja.

Hynú i naši, hynú, ale s'á víťazi!
Žiadna rana zvuk bôľu z úst im nevyrazí,
vd'ačne lejú vernú krv po osudnom poli:
oj, veď padnúť za národ — oj, veď to nebolí!

A boj pomaly tichne: strašná búry sila
divým svojim zúrením sama sa zničila.
— A kde naši, čo bili ten Rím svetovládny,
lebo koval úmysel na Slovanstvo zradný: —
Kde naši? — Hojže, Tatro, jasných orlov mati!
Nikdy sa ti tá tvoja detva už nevráti.
Páč! Nad valným Dunajom krvavô pobrežia:
tam ti tvoji synovia povraždení ležia.
Neostal, ani kto by tú zvesť niesol bratom:
Bratia vám za česť rodu padli v boji svätom.
Lež každý na junáckej spočíva posteli,
na kope vrahov, zbitých od jeho oceli.
Už nežije, a ešte hrozí tá tvár bledá,
tá ruka zmeravená meč odjať si nedá.

A cár s okom sklopeným na bojišti stojí:
A čo? — Azda tých padlých Slovanov sa bojí? —
Nie, lež bezdušné svojich hromady tam vidí
a zo svojho víťazstva radovať sa stydí.
No zahyň, studom večným zahyň, podlá duša,
čo o slobodu dobrý ľud môj mi pokúša.
Lež večná meno toho nech ovenčí sláva,
kto seba v obeť svätú za svoj národ dáva.
A ty mor ho! — hoj mor ho! detvo môjho rodu,
kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu;
a čo i tam dušu dáš v tom boji divokom:
Mor ty len, a voľ nebyť, ako byť otrokom.